

Dijital Oyun Ba??mlil??na ?li?kin Fark?ndal?k Ölçe?i (DOB?FÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Dijital Oyun Ba??mlil??na ?li?kin Fark?ndal?k Ölçe?i (DOB?FÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19813>

Özet

Dijital Oyun Ba??mlil??na ?li?kin Fark?ndal?k Ölçe?i (DOB?FÖ), bireylerin dijital oyun ba??mlil?? durumuna yönelik sahip olduklar? içsel ve d??sal fark?ndal?k düzeylerini ölçmek amacıyla 2020 y?l?nda geli?tirilmis? özgün bir ölçme aracıdır. Ölçek, toplam 12 madde ve iki alt boyuttan oluşmaktadır. Bu geli?tirme çalışması, ölçeğin psikometrik özelliklerini (geçerlik ve güvenilirlik) ortaya koyarak, alanyazına güvenilir bir araç kazandırmayı hedeflemiştir.

Ölçek, 5'li Likert Ölçe?i tipinde derecelendirilmekte olup, yüksek puanlar bireyin dijital oyun ba??mlil??n?n sonuçları hakkındaki fark?ndal?k düzeyinin de yüksek olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Dijital oyun ba??mlil??, Fark?ndal?k, Psikometrik, Ölçek geli?tirme, içsel fark?ndal?k, D??sal fark?ndal?k, DOB?FÖ, Geçerlik.

Yazarlar

Gönül TEKKUR?UN DEM?R, Hakan ?. Cicio?lu.

Amaç

Dijital Oyun Ba??mlil??na ?li?kin Fark?ndal?k Ölçe?i (DOB?FÖ), bireylerin kendilerinde veya çevrelerindeki kişilerde gözlemledikleri dijital oyun ba??mlil?? durumuna yönelik sahip oldukları bilişsel ve duygusal fark?ndal?k düzeyini belirlemek amacıyla geli?tirilmiştir.

Ölçek, fark?ndal?? iki temel boyutta ele alarak, ba??mlil??n kişisel ve sosyal sonuçlarına ilişkin bilinci ayrı ayrı değerlendirme imkanı sunar. Bu araç sayesinde, özellikle eğitim ve spor bilimleri gibi alanlarda, dijital ba??mlil??n potansiyel zararlarına karşı fark?ndal?k eğitimlerinin etkinliği ölçülebilir veya bireysel risk faktörleri belirlenebilir.

Yapı

DOB?FÖ, kuramsal olarak dijital oyun ba??mlil?? olgusunun yol açtığı sonuçlara dair bireyin sahip olduğu fark?ndal?k düzeyini ölçer. Ölçek, toplam 12 maddeden ve iki farklı alt boyuttan oluşmaktadır:

İçsel Fark?ndal?k (İF): Bu 5 maddelik alt boyut, bireyin ba??mlilik davranışlarındaki kendi psikolojik durumu, stresi ve genel iyi oluş hali üzerindeki etkilerini ne ölçüde fark ettiğini ölçer.

D??sal Fark?ndal?k (DF): Bu 7 maddelik alt boyut, ba??mlil??n bireyin sosyal ilişkileri, ailevi sorumlulukları ve çevresindeki insanlarla etkileşimleri üzerindeki olumsuz sonuçları ne ölçüde

alg?lad???n? ölçer.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, do?rulamaya? faktör analizi (DFA) ile incelenmi?tir. Elde edilen istatistiksel veriler, ölçe?in faktör yap?s?n?n güçlü oldu?unu ve verilerin faktör analizi için uygun oldu?unu göstermi?tir.

Örneklem Uygunlu?u (KMO): Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem uygunlu?u katsay?s? de?eri **0,90** olarak bulunmu?tur. Bu de?er, verilerin faktörleme için mükemmel düzeyde uygun oldu?unu i?aret etmektedir.

Bartlett Sphericity Testi: Bartlett Sphericity testi sonuçlar? anlaml? ç?km??t?r (Ki-kare = 863.952; sd=66; p=.000). Bu sonuç, de?i?kenler aras?nda faktör analizi yapmaya uygun bir korelasyon matrisi oldu?unu do?rulamaktadır.

Güvenirlik

DOB?FÖ'nün iç tutarlılık güvenirli?i, Cronbach Alfa katsay?s? kullan?larak de?erlendirilmi?tir. Elde edilen katsay?lar, ölçe?in hem alt boyutlar hem de toplam puan aç?s?ndan yüksek düzeyde güvenilir oldu?unu göstermektedir.

?çsel Fark?ndal?k (?F) faktörünün Cronbach Alfa katsay?s?: **.82**.

D??sal Fark?ndal?k (DF) faktörünün Cronbach Alfa katsay?s?: **.83**.

DOB?FÖ'nün toplam puan Cronbach Alfa de?eri: **.88**.

Faktör Analizi

Ölçek, yap?lan geçerlik ve güvenilirlik çal??mas? sonucunda 12 maddeden olu?an, iki faktörlü bir yap? sergilemektedir. Bu faktörler, ?çsel Fark?ndal?k (5 madde) ve D??sal Fark?ndal?k (7 madde) olarak adland?rılm??t?r. Faktör analizi, maddelerin yüklerinin yüksek oldu?unu ve yap?s?sal bütünlü?ün korundu?unu kan?tlam??t?r.

?ki faktörlü yap?s?n, dijital oyun ba??mlilii??n birey üzerindeki etkilerinin ayr??t?r?lmas?na olanak tan?yan önemli bir ayr?m sa?lad??? belirtilmi?tir. Bu durum, ara?t?rmac?lara ba??mlilikle mücadele stratejilerini daha hedef odaklı geli?tirmeleri için veri sunmaktadır.

Araç

Test Türü: Geli?tirme Ölçe?i (Özgün Ölçek)

Format: 12 maddelik, kendini de?erlendirmeye dayalı anket format?.

Mevcut Diller: Türkçe.

Hedef Kitle: Dijital oyun oynama davran??? gösteren bireyler.

Ya? Grubu: Ergen ve yeti?kin popülasyonlar? için uygundur.

Popülasyon Detaylar?: Geçerlik ve güvenilirlik çal??mas? Türkiye'deki üniversite ö?rencileri ve/veya genel popülasyon örneklemleri üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: 5'li Likert Ölçe?i kullan?larak derecelendirme yap?lr (1=Hiç Kat?lm?yorum - 5=Tamamen Kat?lıyorum). Ölçekten alınabilecek en düşük ve en yüksek puanlar, maddelerin toplam? üzerinden hesaplanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Psikolojik ölçme, ?ç tutarlılık, KMO, Faktör analizi, Dijital ba??mlilik, Güvenirlik, Psikometri, Likert tipi ölçek.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanıtıcısı: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Kurum E-posta Adresleri: gonultekkursun@hotmail.com

Yazma Adresi: Gönül TEKKUR?UN DEM?R

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, Gönül Tekkur?un Demir ve Hakan ?. Cicio?lu tarafından 2020 y?l?nda yay?mlanmıştır. Kullanım izinleri ve ticari amaçlı kullanımla ilgili ücret bilgileri için sorumlu yazar Gönül TEKKUR?UN DEM?R ile doğrudan iletişime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Demir, G. T., & Cicio?lu, H. ?. (2020). Dijital Oyun Ba??mlil??na ?li?kin Fark?ndal?k Ölçe?i (DOB?FÖ): Geçerlik ve güvenilirlik çal??mas?. *Avrasya Spor Bilimleri ve E?itim Dergisi*, 2(1), 1-17.

Makalenin orijinal bağlantısı Dergipark üzerinden erişilebilir: dergipark.org.tr.

Bu çal??manın orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: dijital-oyun-bagimlilikina-iliskini-farkindalik-olcegi-dobifo-toad.pdf

Dijital Oyun Ba??mlil??na ?li?kin Fark?ndal?k Ölçe?i (DOB?FÖ) Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu? olup, hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemi?tir.

Ölçek 12 madde ve 2 alt boyuttan olu?maktadır:

?çsel Fark?ndal?k (5 madde): Oyunlardaki aksiyonlardan dolay? dijital oyun ba??mlil?? bireyin stresini artt?r?r.

D??sal Fark?ndal?k (7 madde): Dijital oyun ba??mlil?lar? kendini dijital oyun oynamaktan alamad??? için çevresindekilere zaman ay?ramaz.

ARABPSYCHOLOGY.COM